

Sygn. akt II Ca 480/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2014 r. **Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny - Odwoławczy**

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Barbara Jankowska- Kocon

Sędziowie: SO Irena Dobosiewicz/spr/

SO Bogumił Goraj

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2014r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. -Oddział w

B. Inspektorat w Ś.

z udziałem J. N. i A. N.

o wpis

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 7 maja 2014r. DzKw

/ (...) Kw Nr (...)

postanawia:

oddalić apelację.

II Ca 480/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W. złożył wniosek o dokonanie wpisu hipoteki przymusowej w kwocie 96.883,88 zł w księdze wieczystej KW Nr (...) załączając do niego decyzję z dnia 17 stycznia 2014 r. stwierdzającą, że J. N. jest dłużnikiem wnioskodawcy i określającą stan należności z tytułu zaległych składek oraz decyzję z tego samego dnia wskazującą w części wstępnej A. N., stwierdzającą fakt zadłużenia i stan należności w stosunku do J. N..

Postanowieniem z dnia 18 lutego 2014 r. Referendarz sądowy oddalił wniosek, jednakże na skutek skargi wnioskodawcy orzeczenie to utraciło moc.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 7 maja 2014 r. oddalił wniosek.

Na wstępie swoich rozważań Sąd przytoczył treść art. 626[8] § 2 k.p.c., po czym wskazał, że w powyższej księdze wieczystej jako współwłaściciele nieruchomości ujawnieni są uczestnicy postępowania we wspólności ustawowej małżeńskiej. Z załączonych zaś do wniosku dokumentów wynika, że zobowiązany wobec wnioskodawcy jest jedynie uczestnik J. N.. Część orzekająca decyzji skierowanej do uczestniczki nie zawiera żadnego rozstrzygnięcia względem

niej. Jedynie w uzasadnieniu powołano się na odpowiedzialność osób pozostających w związku małżeńskim z majątku osobistego płatnika i z majątku wspólnego płatnika i jego małżonka.

Następnie Sąd wskazał, że podstawą uzyskania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej własność zobowiązanego na podstawie doręczonej decyzji jest art. 26 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Po przytoczeniu art. 26 ust. 3a pkt 3, 3c i 4 tej ustawy, Sąd w pełni podzielił stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2013 r. (III CSK 69/12), z którego wynika, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej zobowiązanego i jego małżonka może stanowić tylko tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko obojgu małżonkom, co wynika z art. 27c ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Przepis ten zapewnia ochronę praw małżonka dotkniętego prowadzonym postępowaniem.

Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie obie decyzje dotyczą zaległości uczestnika w płatności składek i fakt doręczenia jednej z nich uczestniczce jako małżonce płatnika nie

sprawia, że istnieją podstawy do wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości objętej ich majątkiem wspólnym. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd odwołał się do treści art. 109 ust. 1 i art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, a także wskazał na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r. (I CSK 433/12), w której stwierdzono, że hipoteka przymusowa może zostać wpisana na podstawie dokumentu, który wystawiony jest przeciwko wszystkim osobom wpisanym w księdze wieczystej jako właściciele nieruchomości. Odnosi się to nie tylko do tytułu wykonawczego, ale także do nieostatecznej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Odnośnie decyzji skierowanej do uczestniczki, Sąd zaznaczył, że co prawda jest ona na nią zaadresowana, jednakże w części orzekającej nie rozstrzyga o żadnej wierzytelności przysługującej wnioskodawcy od uczestniczki. Wskazanie uczestniczki jako małżonki dłużnika w uzasadnieniu decyzji z dnia 17 stycznia 2014 r. nie sprawia, że jest to decyzja wydana przeciwko uczestniczce.

Sąd stwierdził, że małżonek płatnika nie jest zobowiązany do uiszczenia należnych wnioskodawcy składek, jednakże w myśl art. 29 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odpowiada z majątku wspólnego za zobowiązania małżonka, co polega na znoszeniu egzekucji z tego majątku, a nie na spłacie należności.

W konsekwencji powyższego Sąd Rejonowy uznał, że w aktualnym stanie prawnym, wynikającym z art. 27c ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, tylko administracyjny tytuł wykonawczy wydany na oboje małżonków może stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej na rzecz wnioskodawcy, w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości objętej wspólnością majątkową małżeńską dłużnika i jego małżonka. Z racji tego Sąd oddalił wniosek w myśl art. 626[9] k.p.c.

Apelację na powyższe postanowienie złożył wnioskodawca zarzucając Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zw. z art. 26 ust. 3, 3a pkt 2 i art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że dokumenty załączone do wniosku o wpis nie dają podstaw do ujawnienia hipoteki przymusowej. Nadto skarżący zarzucił naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 626[9] k.p.c. poprzez jego zastosowanie i oddalenie wniosku, pomimo braku do tego przesłanek. Powołując się na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez nakazanie Sądowi Rejonowemu dokonanie wpisu zgodnego w wnioskiem. Nadto wnioskodawca domagał się zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny wniosku oraz dołączonych do niego dokumentów w świetle art. 626⁸ § 2 k.p.c., trafnie uznając, iż brak podstaw do dokonania wpisu.

Sąd Okręgowy podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, dotyczącą tego, że załączone przez wnioskodawcę decyzje odnoszące się de facto do uczestnika jako zobowiązanego do płatności z tytułu składek nie mogły skutkować uwzględnieniem wniosku. Prawidłowo Sąd pierwszej instancji wskazał, że decyzja zaadresowana na uczestniczkę nie zawiera żadnego orzeczenia względem niej. Jedyne w jej uzasadnieniu stwierdzono, że jako małżonka płatnika ponosi ona odpowiedzialność z majątku wspólnego. Tak sformułowana decyzja nie jest decyzją wydaną przeciwko uczestniczce.

Niezależnie od tego Sąd Okręgowy wskazuje, że co prawda z treści art. 110 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jednolity – Dz. U. 2013 r., poz. 707 ze zm.) wynika, że hipotekę przymusową można uzyskać m.in. na podstawie decyzji administracyjnej, o ile przepisy szczególne tak stanowią, chociażby decyzja nie była ostateczna, jednakże nie oznacza to, że na podstawie takiej decyzji – dotyczącej jedynie dłużnika, a doręczonej również jego małżonkowi – można uzyskać wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości objętej wspólnością majątkową małżeńską dłużnika i jego małżonka.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem hipoteka przymusowa pełni rolę szczególnego środka egzekucyjnego, w szerokim znaczeniu, skoro zmierza do ułatwienia przyszłego postępowania egzekucyjnego poprzez zabezpieczenie interesów fiskalnych. Zatem do jej ustanowienia wierzyciel powinien dysponować tytułem prawnym wymaganym do wszczęcia i prowadzenia egzekucji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 09.01.2013 r., III CSK 69/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 93; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 05.01.2005 r. II CK 416/04, LEX nr 277087).

Stanowisko to koresponduje z innym poglądem przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a mianowicie, że prowadzenie egzekucji administracyjnej z majątku osobistego zobowiązanego oraz z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka wymaga wystawienia administracyjnego tytułu wykonawczego przeciwko zobowiązanemu i jego małżonkowi zgodnie z art. 27c ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu

egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity - Dz. U. 2012 r., poz. 1015 ze zm.; dalej „u.p.e.a.”) (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27.05.2010 r., III CZP 27/10, LEX nr 590606).

W poprzednim stanie prawnym obowiązującym przed 20 lutego 2011r. tj. datą wejścia w życie ustawy z dnia 26 czerwca 2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw/Dz. U Nr 131, poz.1075 w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany był pogląd, że doręczona dłużnikowi decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ,ustalająca wysokość należności z tytułu składek ,stanowi podstawę wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka/por. uchwała 7 sędziów z dnia 28 .10. 2004r. III CZP 33/04/.Z uzasadnienia tej uchwały wynikało jednak, że decyzja taka mogła być podstawą wpisu jedynie hipoteki przymusowej kaucyjnej.

W obecnym stanie prawnym hipoteka przymusowa może zostać wpisana tylko na podstawie dokumentu , który jest wystawiony przeciwko wszystkim osobom będącymi współwłaścicielami nieruchomości. Oznacza to ,że gdy dłużnikiem jest tylko jeden z małżonków, zaś wierzyciel zamierza uzyskać wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej w skład majątkowej wspólności ustawowej małżeńskiej dłużnika i jego małżonka, winien dysponować tytułem wykonawczym wystawionym na oboje małżonków.

Stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w swoim postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2013r. I CSK 433/12/Lex 1341645/i w uzasadnieniu zaznaczył, że „odnosi się to także do każdego dokumentu, a zatem nie tylko do tytułu wykonawczego ale także do nieostatecznej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określającej wysokość zobowiązania dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne”. Przywołał też Sąd Najwyższy w tym uzasadnieniu argumenty zawarte w uzasadnieniu wcześniejszego postanowienia z dnia 9 stycznia 2013r. III CSK 69/12 OSNC 2013/7-8 ,Lex1293964/ i stwierdził, że hipoteka przymusowa pełni rolę szczególnego środka egzekucyjnego, w szerokim tego słowa znaczeniu, skoro zmierza do ułatwienia przyszłego postępowania egzekucyjnego. a skoro tak to skutek ten może być osiągnięty tylko wtedy, gdy wierzyciel dysponuje tytułem prawnym wymaganym do wszczęcia egzekucji ,co przemawia za

przyjęciem, że podstawę wpisu hipoteki przymusowej powinien stanowić taki sam tytuł, jaki uprawnia do prowadzenia egzekucji. Względem na ochronę interesów fiskalnych wnioskodawcy nie może uzasadniać wpisu hipoteki bez tytułu wykonawczego przeciwko małżonkowi dłużnika.

Powyższe stanowisko Sąd odwoławczy podziela, podobnie jak Sąd Rejonowy.

Bezzasadny jest zarzut dokonania błędnej wykładni art. 26 ust.3 i 3 pkt.2 ustawy z dnia 13 października 1998r.o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 110 ustawy z dnia 6 lipca 1982r.o księgach wieczystych i hipotece/ Dz. U. z 2013r. poz.707/.

Ze stanowiskiem, iż podstawą wpisu hipoteki przymusowej winien stanowić taki sam tytuł, jaki uprawnia wierzyciela do prowadzenia egzekucji, koresponduje ukształtowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że prowadzenie egzekucji administracyjnej z majątku osobistego zobowiązanego oraz z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka wymaga wystawienia administracyjnego tytułu wykonawczego przeciwko zobowiązanemu i małżonkowi zgodnie z art.27c u.p.e.a./por.uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2004r.III CZP 33/04 OSN2005,nr 3 poz. 43 czy postanowienie z dnia 15 grudnia 2004r. II CK 274/04”Izba Cywilna” 2005 nr 11 s.57 i postanowienie z dnia 27 maja 2010r. III CZP 27/10/.

Pogląd ten wywodzi się z analizy art .27 c u. p.e.a. w powiązaniu z art. 29 par.1, art.26 i art.1a pkt 20 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa/ jedn. tekst Dz. U. z 2005r. Nr8, poz.60 ze zm./.

Z przepisów tych wynika że małżonek zobowiązanego nie ma takiego samego statusu jak zobowiązany, nie mniej art.29 par.1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 u.s.u.s. ustanawia odpowiedzialność zobowiązanego nie tylko majątkiem osobistym ale i wspólnym. Realizacji zaś tego obowiązku służy właśnie art.27 c u.p.e.a. który określa sposób włączenia do postępowania małżonka zobowiązanego. Wierzyciel zatem chcąc dokonać wpisu hipoteki przymusowej ma obowiązek pozyskać administracyjny tytuł wykonawczy w stosunku do osoby nie będącej osobistym dłużnikiem.

Wobec powyższego w świetle treści działu II księgi wieczystej KW Nr (...) i przedłożenia decyzji nieostatecznej jedynie wobec J. N. i braku decyzji wobec wszystkim osobom wpisanym w dziale II tej księgi, czyli obojgu uczestnikom postępowania, zasadne było oddalenie wniosku o wpis hipoteki przymusowej.

W konsekwencji apelacja jako bezzasadna podlegała na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 par.2 k.p.c. oddaleniu.